

Jenő, te, mint egykori KISZ-vezető, hihetetlen karriert futottál be a rendszerváltás időszakában.

– Hogy ez valóban karrier-e, az csak most dől el. Az egyetemi évfolyamon valóban voltak KISZ-megbízásaim, de nem voltam KISZ-vezető, abban az értelemben: ideológiailag, ahogyan ezt te most felemlíted. Eppen az első programozó, programtervező matematikusi évfolyam voltunk, három-, illetve ötéves képzési időtartamban, nem voltak szabályok az átjárhatóságra, komoly hallgatói érdekvédelemre volt szükség. A tanszékvezetői grémiummal, a dékáni hivattal, az egyetemi vezetéssel komoly vitáink voltak, visszamenőleg határoztuk meg a feltételeket. Ezeket a tárgyalásokon képviseltem az évfolyamot. Ezután negyedévesként kiléptem a KISZ-ből. 1984-től négy-öt éven át nem politizáltam, ámbar a Beszélőt, mint szamizdatot fénymasoltam – a városi tanács számítástechnikai irodáján –, és kisebb-nagyobb körben terjesztettem. Barátaimmal magánvállalkozást alapítottunk, magunk között tréfásan megjegyeztük, hogy megkezdjük a szocializmus alapjainak felszedését.

Még egyszer mondom, bámúlattal tölt el a karriered, de ezen nem szabad csodálkoznom, hiszen a képességeid ezt megmagyarazzák. Több MDF-es kollégádhoz hasonlóan, hogyhogyan nem lettél miniszter vagy gazdasági vezető?

– Talán nem is hiszik el az olvasók, de én egyszerűen nem akartam ilyen pozícióba kerülni. Egyébként is nagyobb életpasztalet kell ehhez. Nem Szegeden születtem ugyan, nem itt töltöttem a gyermekkoromat, mégis erősen kötődöm a városhoz, nem szeretnék innen húzósabb időre elköltözni. Precízen osztom be az időmet, hogy a lehető legkevesebbet legyek távol, s végezzem a dolgomat.

Hol tartasz most?

– A mérlegkészítésnél. Igyekeztem nem sokat markolni, hogy ne legyen kevés, ami megmarad.

Megismétlem: hol tartasz most? Tudjuk rólad, hogy a Honvédelmi Bizottság elnöke vagy. És ezenkívül?

– A fő tevékenységem természetesen ez. Nem tudom, mire gondolsz. Megemlíthetem azt, hogy az Országgyűlés elnökének felkérésére olyan tanácsadó testületben dolgozom a T. Házban, amely a törvényhozás informatikai hátterét építi, és koordinálja a meglévő rendszer működését. Az előző, „szakértői” Parlamentnek ugyanis nem volt informatikai rendszere.

Ezzel összefüggésben jártál az Egyesült Államokban?

– Igen, tanulmányúton.

Egykori vállalkozásoddal tartod a kapcsolatot?

– A baráti kapcsolatokat természetesen fenntartom, de fizetés nélküli szabadságon vagyok. Egyszerre csak egy dolgot lehet komolyan csinálni.

Tehát mással nem is foglalkozol?

– Vállalkozási tapasztalataimat felhasználva, a várost, a térséget menedzselem.

Milyen társaságokban tevékenykedsz? Én úgy tudom, hogy a Dél-magyarországi Regionális Befektetési Társaságnak te vagy az ügyvezetője, aki a reorganizációs hiteket...

– ...nem, nem, ez tévedés! De ha ilyenformán teszed fel a kérdést, elmondhatom, hogy igazgatótanácsi tagja vagyok a Démasz Rt.-nek és a Tisza Volán Rt.-nek. A Dél-magyarországi Regionális Befektetési Társaságnál állásban nem vagyok, nekem onnan jövedelem nincs, csupán lobbysta vagyok, a legszüleesebb értelemben, és nagyon szerettem volna, ha ide a város-belép, felismerve – sok más önkormányzattal együtt – ennek előnyeit.

Kampányhálóba

Bizonyára egymást is olvassák a politikus hölgyek és urak, mert egyre „riporosabbak” a beszélgetések, vagyis egyre szigorúbbak a kérdések, és mind nagyobb ügyességet követel a válaszadás. Persze, nem igazán nehéz politikusként jó alkalmi újságírónak lenni, hiszen a szereplők jól ismerik egymást, mondhatni igen sokat tudnak a másikról. És ez nemcsak a kérdések megfogalmazását segíti, hanem alkalmasint a visszavágást is. Alább mindkettőre találni példát.

Fotó: Nagy László

„Megkezdtek a szocializmus alapjainak felszedését”

Póda Jenővel beszélget Lippai Pál

Sajnálom, hogy nem így történt.

Ha már a város érdekeinél tartunk: te, mint az MDF megyei elnöke, miért nem tudod az ilyen óhajátódat megbeszélni Kis Lajossal, a közgyűlés MDF frakciójának vezetőjével, aki – miután a testület elhatározta, hogy 10 millió forinttal belép – ezt levette napirendről, két hónappal később pedig javasolta, hogy vonjuk vissza ezt a határozatunkat.

– Én ezeken az üléseken nem voltam ott. Sem az MDF-ben, sem azokban a körökben, ahol én megfordulok, nem dívik a parancsolás és az utasítás. A helyi képviselő önmű véleményvel bírnak az én pártomban, s ennek megfelelően szavaznak, adott esetben taktikai és egyéb, másokéval is összekapcsolt szempontok alapján. Joguk van hozzá. Én mindenestre nem örülok annak, hogy a város kihagyott egy lehetőséget. Korábban éppen mi erőltettük a csatlakozást, a ti ellenállásotok volt az oka, hogy az általad említett időpontra már letettük erről.

Behatolt-e már a politikába is a gazdasági korrupció?

– Nehéz megítélni, hogy milyen mértékben nőtt bele a gazdasági korrupció a politikába. A visszaszorítás a cél.

Hogy a privatizációt, az ÁVÜ tevékenységét kivonják a Parlament fennhatósága alól, s kormányfelügyelet alá helyezik, ezt a néhai miniszterelnök és az MDF kvánsága volt.

– Egyszerű a magyarázat. Sokféle érdek ütözködik ilyen

helyzetekben. Mindenki azt szeretné, a te pártod is, hogy a lehető leggyorsabban történjék meg a privatizáció, amelynek viszont szerte a világon kísérő-jelensége a korrupció, nemcsak állami, de önkormányzati szinten is. Szegeden is felmerült a gyanú, a szabadtéri nézőtér körüli önkormányzati beelőnyolódásokkal kapcsolatosan. Budapesten a piacesarnok körüli ügyekben.

Van egy jelentős különbség. Mi itt kényszerkoalícióban dolgozunk: az összes közgyűlési párt nyilvánosságra előtt. A kormány viszont egy meghatározott koalícióban intézi a dolgokat.

– A kormány is kényszerpályán mozog. Ez csak látszólag magyarázat, vagy különbség. Ezek a kérdések zömmel ügyintézői szintre korlátozódnak, mindegy tehát, hogy kormány, vagy önkormányzat felügyeli. Tettetésértelenek, mindegy, hogy milyen pártállású képviselő vizsgálja. Óva intek mindenkit, hogy azt higgye, egy leterhelt Parlament – vagy közgyűlés – apparátus és háttér nélkül, vizsgálóbizottságokon keresztül, vagy más módon érdemi ellenőrzést tudna gyakorolni. Ez kiderült, amikor a Czinege-ügyet vizsgáltuk nagy elánal, ’90 elején. Ezért mondtuk azt is, hogy az igazságtétel, a sortűzek ügyében a bíróságokon kell döntést hozni.

A korrupciót említve, nem feltétlenül büntetőjogi kérdésekre gondoltam. Miért szálltak meg például a parlamenti képviselők a bankok, a nagy cégek igazgatótanácsait, felügyelő-

bizottságait? Magad is két-többször dolgozol.

– A korrupció ezekben az esetekben abszurd felvetés. Ezek a dolgok kezdetől fogva nyilvánosak. Cintányérral nem lehet verebet fogni, a korrupciót nem itt kell keresni. E posztokat egyébként ellenzéki képviselőknek is felajánlották, Szabó Iván levélben kérte a frakciókat a részvételre. Tudniillik, aki ilyen helyeken dolgozik, és teljes vagyonát kockáztatva felelősséget vállal a döntésekért, az megapasztalja a saját maga által hozott törvények hatását. Bizonyára a te polgármesteri vezetésed alatt is ezért vállalnak a helyi képviselők pozíciókat igazgatótanácsokban és felügyelőbizottságokban. Mert ezzel vállalják a felelősséget is, hogy ahol ők ott vannak, nem lehetnek problémák. A Démasznál és a Tisza Volánál sem, amíg én ott vagyok. Az ilyenfajta parlamenti képviselő jövedelmek egy jobban menő cég osztályvezetői fizetésének felelnek meg, a te beosztottaid jövedelmé bizonyára meghaladja ezt az összeget.

Nem egészen így van. Egy irodavezető keres annyit, mint amennyit a honatyák egy-egy ilyen beosztásért kapnak. De némelyik MDF-es képviselő három-négy ilyen pozíciót is birtokol. Ideje volna megalkotni már az összeférhetetlenségi jogszabályt.

– Akkor talán ideje volna annak is, hogy egy ugyanilyen felülvizsgálót szorgalmazzál a saját képviselőid körében is. A Parlamentben komoly viták szólnak erről. A te pártod, a Fidesz, egy olyan megoldást

favorizál, amely csak a parlamenti képviselőkre vonatkozik, a kérdés ennél általánosabb, tegyük nyilvánossá az önkormányzati képviselők és más fontos közhivatalnokok hátterét is! Csak így van értelme a dolognak. Én tehát többet akarok, mint te.

Az elmúlt három-négy évben megszáporodtak a dekoncentrált szervek, kormánypartti emberek ülnek a vezetői székekben, ugyanígy a bankoknál, állami vállalatoknál. Nem követelmény a szakértelem, amelytől pedig már a kommunizmus sem tekintettek el hatalmak utolsó éveiben.

– Valóban, talán túlságosan sok dekoncentrált intézményt hoztunk létre. Ami a személyi kérdéseket illeti, én tudok ellenpéldát. A szakértelem pedig követelmény.

De én száz példát tudok.

– Én is tudok száz ellenpéldát. Az SZDSZ valamikori prominens személyisége például nagyon fontos elszámolási hivatalt vezet – helyben. Egyébként pedig nem érkezem az, hogy valamiféle kormánypartti nyomulást történe. A szimpáziánsaink elégedetlenkednek is.

A Honvédelmi Minisztériumnak 900 millió forintja úszik el egy bróker kezén keresztül. Hogyan lehetséges az, hogy egy költségvetési szerv ilyen szabadon bánik a pénzzel?

– Szerződés-kötési dilettantizmusról van szó. Azok az urak, akik ezt az összeget ilyen módon elhelyezték a Lupis Brókerháznál, ahhoz a szakértői gárdához tartoznak, amelyet a ’85-’90 közötti időszak

ban szakértői kormányok szakértőnek neveztek ki a különböző minisztériumokba. Sem a miniszter, sem a Honvédelmi Bizottság elnöke, sem jómagam nem érzünk felelősséget. A honvédség parancsnokságát egy „szakértői” kormány szigetelte el a Honvédelmi Minisztériumtól – törvényvel. A mi dolgunk az, hogy felkutassuk a felelősöket, és mindent megtegyünk a kár enyhítéséért. Tanulság: a honvédséget nem szabad gazdálkodásra kényszeríteni. De az amatőr szerződés-kötés miatt áll holtvágányon a szegedi bevásárlóközpont ügye is.

Igen, ezt a szerződést a tanácselnök asszony és társai kötötték, nem mi. No, de keressünk más csemeget! Elárulnád-e valakit a Kalasnyikov-ügyről? Tudtatók róla, hogy fegyvereket szállítottunk egy hadban álló országnak?

– A mi feladatunk a törvénykezés, a civil ellenőrzés kiszélesítése. Ami a zárt bizottsági ülésen történt, arról természetesen nem nyilatkozhatom.

Történt-e felelőségrevonás?

– Természetesen.

Megnugtató. A jövőben tehát nem kell ilyen botrányra számítanunk.

– Bármikor számíthatunk botrányra, ez a dolog természetéből adódik: a fegyver egyszerre üzlet és politika, s ahol megjelenik a politika, ott mindig van olyan valaki, akinek érdeke a bajkeverés. A nyilvánosság csak bizonyos határig jelent megoldást, egy üzleti tárgyalást természetesen nem közvetíthet egyenes adásban a televízió. Az ország morális állapota akkor javul, ha minden állampolgára jogkövető magatartást tanúsít.

Lehet, hogy egy sajtómágnással beszélgettek? Hallottam, hogy az alapvetően MDF érdekeltiségű Média 6-ba a te céged is betársult.

– A Média 6 nem MDF érdekeltiségű, és a cégem nem társult be. Csupán egy levélben kértem, hogy a város számára is mielőbb hirdessenek rádió-, illetve televízió-frekvenciát. Minél több médium van, annál kiegyensúlyozottabb a tájékoztatás.

A Szegedi Nyomda a miniszteri biztos, az MDF-es megyei vezető irányítása alatt többségi tulajdon szerzett egy helyi lapban. Félő, hogy ez az újság hamarosan pártlap lesz.

– Ez hisztériakeltés. Több mint egy éve szerzett többséget a nyomda, a lapnál mégsem változott semmi. A lila Délvilág önálló szerkesztőségi műhely, bizonyosság erre, hogy az SZDSZ-es Rózsa Edit politikai kampányfőnöke is itt újságrfroszkodik.

A reorganizációs pénzosztás, a falugazdász hálózat kiépítése azt jelzi, közeledik a választás, az tgereteket azonban már a követvektek kormányának kell bevéltania.

– Nem a választás, a tavasz közeledik, vetni kell, és ehhez segítséget adunk az új magántulajdonosoknak. A Fehér Kőnyvünkben már korábban olvashattál e szándékunkról.

Csökken az ipari termelés, a nemzeti jövedelem. A lakosság mind nagyobb hányada él a lét minimumán, vagy az alatt. Egyre rosszabb a közbiztonság. Hogyan értékeled, nagyon röviden, az elmúlt száz év esztendejét?

– Hamarosan napvilágot lát az MSZMP KB ’88-’89-es üléseinek jegyzőkönyve. A lelépő elvtársak szájából ugyanezeket, a saját megállapításaidat olvashatod vissza. A problémák tehát nem újkéltűek. A lehetőségekhez képest elvégeztük a feladatainkat.

Ki a jelölted a következő beszélgetésre?

– Géczy József.

Történelemformálás vagy pragmatizmus

A demokráciának az a legnagyobb előnye, hogy leváltja a nép azokat a politikusokat, akiket nem érez, illetve a tapasztalatai alapján nem tekint vágyai kiszolgálóinak. Ebből annak kellene következnie, hogy a demokrácia politikusainak léteüretük, hogy a választók elvárásait keressék, programjukba állítsák. Aki nem ezt a politikát követi, az a következő választáson búcsúzzhat a hatalomtól. Mindez olyan világos, hogy természetesnek kellene tekinteni az ennek megfelelő politikai gyakorlatot. Mégsem így működik a demokrácia. Különösen nem, ahol még kezdő, kibontakozó stádiumban van. De ne is általánosítsunk, hanem maradjunk itthon. Aligha van szomorúbb bizonyítvány, mint a hatalmon lévő politikusok népszerűségi listája. A listán való helyezés fordítottan arányos az érintett személyek hatalmi ambíciójával, tényleges hatalmával.

A népszerűtlen politikusok azzal vigasztalják magukat, hogy a nép nem elég okos, érett arra, hogy felismerje saját érdekeit. Ők annál inkább, és a történelem őket fogja igazolni! Van ennek a felfogásnak alapja? Ha alapja nincs is, van oka. – Egyrészt a múltban csak olyan társadalmak voltak, amelyekben jobb tanácsadó volt a vezető elit lelkiismerete, mint a közhangulat. A történelem nem azokat értékeli, akik a népszerűsége vadásztak, hanem azokat, akik, mint fehér holló a sok fekete varjú között, a lelkiismeretük szavát követték. Másrészt a múltban a nemzet nem volt azonos a néppel, hanem mindig egy szűk elitre vonatkoztatták. A földesúr és a dzsentri magát

tekintette a nemzetnek, a lakosság óriási többsége csak „nép” volt – a politikai beleszólás minden joga nélkül.

Azóta azonban az emberiség gazdaságilag fejlett és demokratikus ötdődén nagyot változott a világ. Nemcsak az bizonyosodott be, hogy a kommunista párt nem jelenti a népet, de az is egyre inkább világossá válik, hogy a történelmi osztályoknak sincs ilyen monopóliumuk.

Az, hogy a politikusok léte a demokráciákban a népszerűség függvénye, nemcsak erkölcsileg helyes, de ez a társadalmi és gazdasági hatékonyság alapja is. Minden olyan fejlett társadalom lemarad, amelyikben a nép vágyai nem érvényesülnek a politikában. Ezért aztán a történelemformálók egyéniségek kora lejárt. Nagy csapás egy népre, ha olyanok vezetik, akik nem népszerűségre, hanem történelmi szerepre vágyanak.

Az elkövetkező választás ugyan ebben a tekintetben kemény vizsga lesz, de nem lehet bízni az új hatalmi elosztásban sem, mert az egész politikai életünkre, a számottevő és befolyású ellenzékre is ez a „népszerűség másodlagos” hozzáállás a jellemző.

A pártok választási programjait olvasva alig találunk a közvéleményt megnyerő utalásokat. Közösek a programok abban, hogy: javulás még a következő ciklusban nem várható; a munkanélküliséggel még sokáig számolnunk kell; a termelés mind az iparban, mind a mezőgazdaságban nem számíthat támogatásra; kevesebb jut az oktatásra, a kultúrára; a gazdagok és szegények közötti szakadék nem hidalható át.

Kopátsy Sándor